

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2023. február 16.*

„Előzetes döntéshozatal – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás – A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban – Gyermekek jogellenes külföldre vitele – 1980. évi Hágai Egyezmény – 2201/2003/EK rendelet – 11. cikk – Gyermek visszavitele iránti kérelem – A gyermek visszavitelét elrendelő jogerős határozat – E határozat végrehajtásának a bizonyos nemzeti hatóságok által benyújtott kérelemre való automatikus felfüggesztését előíró nemzeti szabályozás”

A C-638/22. PPU. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság, Lengyelország) a Bírósághoz 2022. október 13-án érkezett, 2022. október 12-i határozatával terjesztett elő a

T. C.

a **Rzecznik Praw Dziecka**,

a **Prokurator Generalny**

kérelmére indított,

M. C.

a **Prokurator Prokuratury Okręgowej we Wrocławiu**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: K. Jürimäe tanácselnök (előadó), M. Safjan, N. Piçarra, N. Jääskinen és M. Gavalec bírák,

főtanácsnok: N. Emiliou,

hivatalvezető: M. Siekierzyńska tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2022. december 8-i tárgyalásra,

* Az eljárás nyelve: lengyel.

figyelembe véve a következók által előterjesztett észrevételeket:

- T. C. képviselőjében I. Antkowiak adwokat, M. Bieszczad radca prawny és D. Kosobucki adwokat,
 - M. C. képviselőjében A. Śliwicka adwokat,
 - a Prokurator Generalny képviselőjében S. Bańko, R. Hernand és E. Tkacz,
 - a lengyel kormány képviselőjében B. Majczyna és S. Żyrek, meghatalmazotti minőségben,
 - a belga kormány képviselőjében M. Jacobs, C. Pochet és M. Van Regemorter, meghatalmazotti minőségben,
 - a francia kormány képviselőjében A. Daniel és E. Timmermans, meghatalmazotti minőségben,
 - a holland kormány képviselőjében C. S. Schillemans, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében J. Hottiaux és S. Noë, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2023. január 12-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.; HL 2018. L 33., 5. o.) 11. cikke (3) bekezdésének, valamint a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 tanácsi rendelet (HL 2019. L 178., 1. o.) 22. cikkének, 24. cikkének, 27. cikke (6) bekezdésének és 28. cikke (1) és (2) bekezdésének az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben való értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a T. C., két kiskorú gyermek apja által indított eljárás keretében terjesztették elő, amely e két, az anyjuk, M. C. által Lengyelországba vitt gyermeknek az Írországra való visszavitelét elrendelő határozat végrehajtására irányul.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. október 25-én kötött egyezmény (kihirdette: az 1986. évi 14. tvr.; a továbbiakban: 1980. évi Hágai Egyezmény) célja többek között, amint az a preambulumból kitűnik, hogy nemzetközileg védjék a

gyermeket jogellenes elvitelük vagy visszatartásuk káros következményeitől, és hogy megteremtsék a gyermekeknek a szokásos tartózkodási helyük szerinti államba történő azonnali visszavitelük biztosítására szolgáló eljárást. Ezt az egyezményt, amely 1983. december 1-jén lépett hatályba, az Európai Unió valamennyi tagállama megerősítette.

- 4 Ezen egyezmény 1. cikkének a) pontja szerint az egyezmény célja többek között a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott visszatartott gyermekek azonnali visszajuttatásának a biztosítása.

- 5 Az említett egyezmény 2. cikke szerint:

„A Szerződő Államok minden megfelelő intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy területi határaikon belül biztosítsák az Egyezmény céljainak érvényre jutását. E célból a rendelkezésre álló eljárások közül azt alkalmazzák, amelyik a lehető legkisebb idővesztéssel jár.”

- 6 Ugyanezen egyezmény 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A gyermek elvitele vagy elrejtése [helyesen: visszatartása] jogellenes, ha az:

- a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését [helyesen: visszatartását] közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és

ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták, vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] akadályozta meg az arra jogosultakat.

[...]”

- 7 Az 1980. évi Hágai Egyezmény 11. cikkének első bekezdése a következőket írja elő:

„A szerződő Államok igazságügyi vagy államigazgatási szervei késedelem nélkül járnak el a gyermekek visszavitelével kapcsolatos eljárásokban.”

- 8 Ezen egyezmény 12. cikke első és második bekezdésének szövege a következő:

„Ha a gyermek jogellenes elvitelének vagy elrejtésének [helyesen: visszatartásának] a 3. cikk szerinti esetében a gyermek jogellenes elvitelétől vagy elrejtésétől [helyesen: visszatartásától] az eljárásnak azon Szerződő Állam igazságügyi vagy államigazgatási szervei előtti megindításáig, ahol a gyermek van, egy évnél kevesebb idő telt el, az érintett hatóság haladéktalanul elrendeli a gyermek visszavitelét.

Az igazságügyi vagy államigazgatási szerv akkor is elrendeli a gyermek visszavitelét, ha az eljárást az előző bekezdésben említett egyéves határidő lejárta után indították, kivéve ha bizonyítják, hogy a gyermek már beilleszkedett új környezetébe.”

- 9 Az említett egyezmény 13. cikke első bekezdésének b) pontja értelmében:

„Az előző cikkben foglalt rendelkezések ellenére a megkeresett Állam igazságügyi vagy államigazgatási szerve nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha az azt ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy:

[...]

a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki, vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené számára.”

Az uniós jog

A 2201/2003 rendelet

- 10 A 2201/2003 rendelet (17) és (33) preambulumbekzdése szerint:

(17) A gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni, és ebből a célból az [1980. évi] Hágai Egyezményt kell továbbra is alkalmazni, az e rendelet rendelkezéseivel, különösen a 11. cikkel kiegészített formában. Lehetővé kell tenni azon tagállam bíróságai számára, ahová a gyermeket jogellenesen elvitték, vagy ahol jogellenesen visszatartották, hogy egyedi, kellően indokolt esetekben elutasítsa a gyermek visszavitelével [helyesen: megtagadja a gyermek visszavitelét]. A jogellenes elvitel vagy visszatartás előtt azonban hasonló határozat felváltható a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott későbbi határozattal [helyesen: Ez a határozat azonban felváltható a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bírósága által hozott későbbi határozattal]. Amennyiben ez a határozat a gyermek visszavitelét rendeli el, a visszavitelt az említett határozat azon tagállamban történő elismeréséhez és végrehajtásához szükséges külön eljárások nélkül kell elvégezni, ahová a gyermeket elvitték, illetve ahol visszatartották.

[...]

(33) Ez a rendelet elismeri az alapvető jogokat és betartja a [Charta] elveit. Különösen arra törekszik, hogy biztosítsa a gyermek alapvető jogainak tiszteletben tartását, ahogyan azt [a Charta] 24. cikke előírja.”

- 11 E rendelet 11. cikkének (1) és (3) bekezdése a következőképpen rendelkezett:

„(1) A (2)–(8) bekezdést kell alkalmazni, amennyiben a felügyeleti jogokat gyakorló személy, intézmény vagy más szerv egy tagállam illetékes hatóságaihoz folyamodik azért, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény alapján hozzon határozatot annak érdekében, hogy kérelmezze annak a gyermeknek a visszavitelét [helyesen: hatóságainál kérelmezi, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény alapján hozzanak határozatot azon gyermek visszavitele érdekében], akit közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak.

[...]

(3) Annak a bíróságnak, amelyhez az (1) bekezdésben említettek szerint a gyermek visszavitele iránti kérelmet nyújtanak be, a lehető leggyorsabban kell eljárnia a kérelemmel kapcsolatban, igénybe véve a nemzeti jogában rendelkezésre álló leggyorsabb eljárásokat.

Az első albekezdés sérelme nélkül, a bíróság – amennyiben rendkívüli körülmények nem gátolják meg – a kérelem benyújtását követően legkésőbb hat héten belül határozatot hoz.”

A 2019/1111 rendelet

- 12 A 2019/1111 rendelet 22. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Amennyiben egy személy, intézmény vagy más szerv a felügyeleti jog vélt megsértése miatt közvetlenül vagy egy központi hatóság segítségével egy tagállam bíróságához folyamodik kérelemmel azért, hogy az az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján határozatban rendelje el annak a 16 éven aluli gyermeknek a visszavitelét, akit jogellenesen elvittek vagy visszatartanak egy, a közvetlenül a jogellenes elvitele, illetve visszatartása előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba, illetve tagállamban, akkor az 1980. évi Hágai Egyezményt kiegészítve e rendelet 23–29. cikkét és VI. fejezetét kell alkalmazni.”

- 13 E rendelet 24. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Annak a bíróságnak, amelyhez a gyermek visszavitele iránti, a 22. cikkben említett kérelmet nyújtanak be, soron kívül kell eljárnia a kérelemmel kapcsolatban, igénybe véve a nemzeti jog szerint rendelkezésre álló leggyorsabb eljárásokat.

(2) Az (1) bekezdés sérelme nélkül, az elsőfokú bíróságnak a felhívását követően legkésőbb hat héten belül határozatot kell hoznia, kivéve, ha azt rendkívüli körülmények miatt nem lehetséges.

(3) A magasabb fokú bíróságoknak – kivéve, ha ez rendkívüli körülmények miatt nem lehetséges – legkésőbb hat héten belül határozatot kell hozniuk azt követően, hogy az összes szükséges eljárási lépésre sor került, és a bíróság képessé vált – akár tárgyalás útján, akár más módon – a fellebbezés vizsgálatára.”

- 14 Az említett rendelet 27. cikkének (6) bekezdése a következőket írja elő:

„A gyermek visszavitelét elrendelő határozatot az esetleges fellebbezés ellenére ideiglenesen alkalmazandónak lehet nyilvánítani ha a gyermeknek a fellebbezéssel kapcsolatos határozatot megelőző visszavitelét a gyermek mindenek felett álló érdeke megköveteli.”

- 15 Ugyanezen rendelet 28. cikkének szövege a következő:

„(1) A végrehajtásra illetékes hatóságnak, amelyhez a gyermeknek egy másik tagállamba történő visszavitelét elrendelő határozat végrehajtására irányuló kérelem érkezett, a kérelmet soron kívül kell intéznie.

(2) Amennyiben a végrehajtási eljárások megindításának időpontjától számított hat héten belül nem kerül sor az (1) bekezdésben említett határozat végrehajtására, a végrehajtást kérő félnek vagy a végrehajtás szerinti tagállam központi hatóságának joga van a késés indokolását kérni a végrehajtásra illetékes hatóságtól.”

- 16 A 2019/1111 rendelet 100. cikke értelmében:

„(1) Ez a rendelet csak a 2022. augusztus 1-jén vagy azt követően megindult jogi eljárásokra, az alaki követelményeknek megfelelően kiállított, illetve nyilvántartásba vett közokiratokra és nyilvántartásba vett megállapodásokra alkalmazandó.

(2) Továbbra is a [2201/2003 rendelet] alkalmazandó azokra a 2022. augusztus 1-jén előtt [helyesen: 1-je előtt] indított eljárásokban hozott határozatokra, az alaki követelményeknek megfelelően az említett napot megelőzően kiállított, illetve nyilvántartásba vett közokiratokra és a megkötésük helye szerinti tagállamban az említett napot megelőzően végrehajthatóvá vált megállapodásokra, amelyek az említett rendelet hatálya alá tartoznak.”

A lengyel jog

- 17 A Kodeks postępowania cywilnego (polgári perrendtartás) 388. cikkének 1. §-a a következőket írja elő:

„Ha a határozat végrehajtása helyrehozhatatlan kárt okozhat valamely félnek, a másodfokú bíróság a fél kérelmére a felülvizsgálati eljárás befejezéséig felfüggesztheti határozatának végrehajtását. Ha a fellebbezést elutasítják, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatának végrehajtását is felfüggesztheti.”

- 18 E perrendtartás 518². cikkének 1. §-a a következőképpen rendelkezik:

„A szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitelével kapcsolatos, 1980. évi Hágai Egyezmény szerinti ügyekben másodfokon eljáró bíróság a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság).”

- 19 Az említett perrendtartás 519². cikkének 2¹. és 2². §-a szerint:

§2¹. § A szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitelével kapcsolatos, 1980. évi Hágai Egyezmény szerinti ügyekben is benyújtható felülvizsgálati kérelem.

2². § A 21. §-ban említett ügyekben a Prokurator Generalny [legfőbb ügyész], a Rzecznik Praw Dziecka [gyermekügyi ombudsman], illetve a Rzecznik Praw Obywatelskich [ombudsman] a végzés jogerőre emelkedésétől számított négy hónapon belül nyújthat be felülvizsgálati kérelmet.”

- 20 A 2022. április 7-i ustawa o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego (a polgári perrendtartás módosításáról szóló törvény) (Dz. U., 2022., 1098. tétel), amely 2022. június 24-én lépett hatályba (a továbbiakban: 2022. évi törvény), módosította a polgári perrendtartást oly módon, hogy azt az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján hozott határozatok felfüggesztésére vonatkozó rendelkezésekkel egészítette ki.

- 21 Így e perrendtartásnak a 2022. évi törvénnyel beiktatott 388^{1. cikk}-e a következőképpen rendelkezik:

„1. § A szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitelével kapcsolatos, [1980. évi Hágai Egyezmény] szerinti ügyekben az 519^{1. cikk} 2². §-ában említett személynek az 518². cikk 1. §-ában említett bírósághoz a szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitele tárgyában hozott végzés jogerőre emelkedésétől számított legfeljebb két héten belül benyújtott kérelmére a végzés végrehajtását jogszabály erejénél fogva fel kell függeszteni.

2. § Az 1. §-ban említett végzés végrehajtásának felfüggesztése megszűnik, ha az 519^{1. cikk} 2² §-ban említett személy e végzés jogerőre emelkedésétől számított két hónapon belül nem nyújt be felülvizsgálati kérelmet.

3. § Ha az 519^{1. cikk} 2² §-ában említett személy az 1. §-ban említett végzés jogerőre emelkedésétől számított két hónapon belül felülvizsgálati kérelmet nyújt be, e végzés végrehajtásának felfüggesztése a jogszabály erejénél fogva a felülvizsgálati eljárás befejezéséig meghosszabbodik.

4. § Az 1. §-ban említett végzés végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet benyújtó fél a végzés jogerőre emelkedésétől számított két hónapon belül visszavonhatja azt, kivéve, ha az 519^{1. cikk} 2² §-ában említett személy felülvizsgálati kérelmet nyújtott be.

5. § Az 1. §-ban említett végzés végrehajtásának felfüggesztésére irányuló kérelem visszavonása következtében a végzés végrehajthatóvá válik.”

22 Az említett perrendtartásnak a 2022. évi törvénnyel beiktatott 388^{3. cikk}e a következőképpen rendelkezik:

„A 2017. december 8-i ustawa o Sądzie Najwyższym [(a legfelsőbb bíróságról szóló törvény)] (Dz. U. 2021., 1904. táétel, és 2022., 480. táétel) 89. cikke szerinti rendkívüli felülvizsgálati kérelemnek a szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitelével kapcsolatos, 1980. évi Hágai Egyezmény szerinti ügyben történő benyújtása a szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitele tárgyában hozott végzés végrehajtását az e felülvizsgálati kérelem alapján indult eljárás befejezéséig jogszabály erejénél fogva felfüggeszti.”,

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 23 T. C. és M. C. mindketten lengyel állampolgárok, valamint N. C. és M. C. kiskorú gyermekek (a továbbiakban együttesen: kiskorú gyermekek) szülei, e gyermekek 2011-ben, illetve 2017-ben, Írországban születtek. A család több éve e tagállamban tartózkodik, ahol T. C. és M. C. biztos állással rendelkezik. M. C. jelenleg hosszú távú betegszabadságon van.
- 24 2021 nyarán M. C. Lengyelországba utazott nyaralni a kiskorú gyermekekkel, T. C. hozzájárulásával. 2021 szeptemberében M. C. közölte T. C.-vel, hogy a gyermekekkel végleg e tagállamban marad. T. C. soha nem járult hozzá az utóbbiak tartózkodási helyének ilyen végleges megváltoztatásához.
- 25 T. C. 2021. november 18-án keresetet nyújtott be a Sąd Okręgowy we Wrocławiuhoz (wrocławai regionális bíróság, Lengyelország) M. C. arra való kötelezése iránt, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján biztosítsa a kiskorú gyermekek Írországba való visszavitelét. Ez a bíróság a 2022. június 15-i végzésével arra kötelezte M. C.-t, hogy e visszavitelt a végzés jogerőre emelkedésének időpontjától számított hét napon belül biztosítsa.
- 26 M. C. az említett végzéssel szemben fellebbezés terjesztett a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) elé, amely 2022. szeptember 21-i végzésével e fellebbezést megalapozatlanság miatt elutasította, megállapítva, hogy M. C. nem hivatkozhat a kiskorú gyermekek Írországba való visszavitele megtagadásának semmilyen indokára. Ezen utóbbi végzés 2022. szeptember 28-án végrehajthatóvá vált anélkül, hogy M. C. tiszteletben tartotta volna az említett gyermekek Írországba való visszavitelének biztosítására kötelező végzést.

- 27 T. C. 2022. szeptember 29-én azt kérte a kérdést előterjesztő bíróságtól, hogy küldje meg a számára e 2022. szeptember 21-i végzés másolatát a végrehajthatóságára vonatkozó záradékkal.
- 28 A gyermekjogi ombudsman és a főügyész 2022 szeptember 30-án és 2022. október 5-én a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}ének 1. §-a alapján kérelmet nyújtott be a 2022. június 15-i és szeptember 21-i jogerős végzések végrehajtásának felfüggesztése iránt.
- 29 2022. november 21-én a gyermekjogi ombudsman és a főügyész felülvizsgálati kérelmeket terjesztett a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság, Lengyelország) elé a 2022. szeptember 21-i végzéssel szemben.
- 30 A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság által hozott érdemi határozatok főszabály szerint jogerősök és végrehajthatók, még akkor is, ha azokat a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előtt felülvizsgálati kérelemmel megtámadják. A 2022. évi törvény hatálybalépését megelőzően az e szabálytól való egyetlen eltérés a polgári perrendtartás 388. cikkében előírt kivétel volt. E cikk lehetővé teszi a másodfokú bíróság számára, hogy a jogerős határozat végrehajthatóságát a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előtti eljárás befejezéséig felfüggeszse, amennyiben e határozat végrehajtása valamely félnek helyrehozhatatlan kárt okozhat.
- 31 A polgári perrendtartásnak a 2022. évi törvénnyel bevezetett 388^{1. cikk}e értelmében azonban a legfőbb ügyész, a gyermekjogi ombudsman és az ombudsman (a továbbiakban együttesen: feljogosított hatóságok) jogosulttá váltak arra, hogy elérjék a gyermekek visszavitelét az 1980. évi Hágai Egyezmény értelmében elrendelő határozat végrehajtásának a felfüggesztését, amennyiben a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) az említett határozat jogerőssé válásának időpontjától számított legfeljebb kéthetes határidőn belül erre vonatkozó kérelmet nyújtanak be. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információkból kitűnik, hogy a feljogosított hatóságok a kérelmüket nem kötelesek megindokolni. Az ilyen kérelem legalább két hónap tartamú automatikus felfüggesztést von maga után.
- 32 Ha ugyanis e hatóságok ezen időszak során a visszavitt elrendelő határozattal szemben nem nyújtanak be felülvizsgálati kérelmet a Sąd Najwyższyhoz (legfelsőbb bíróság), a határozat végrehajtásának felfüggesztése megszűnik. Ha azonban az említett időszak során ilyen kérelmet nyújtanak be, e felfüggesztés a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}ének 3. §-a értelmében a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) előtti eljárás végéig automatikusan meghosszabbodik.
- 33 Ezenfelül a kérdést előterjesztő bíróság szerint még ha a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) el is utasítja e felülvizsgálati kérelmet, az említett hatóságok a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{3. cikk}e alapján az e cikk szerinti rendkívüli felülvizsgálati kérelem benyújtásával ismét kérhetik a felfüggesztést.
- 34 E megfontolásokra tekintettel a kérdést előterjesztő bíróságban kételyek merültek fel a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}ének a 2201/2003 rendelet alapjául szolgáló gyorsasági követelménnyel, és különösen e rendelet 11. cikkének (3) bekezdésével való összeegyeztethetőségét illetően.
- 35 E bíróság megjegyzi továbbá, hogy a hatályos lengyel jogszabályok lényegében azt írják elő, hogy azok a jogalanyok, amelyek nem minősülnek bíróságnak, a jogerős bírósági határozat végrehajtásának felfüggesztését anélkül kezdeményezhetik, hogy e lehetőség gyakorlása bármiféle

bíróági felülvizsgálat tárgyát képezné. Az ilyen körülmény az említett bíróság álláspontja szerint kérdéseket vet fel azzal kapcsolatban, hogy e szabályozás összeegyeztethető-e a Charta 47. cikkével, mivel az a visszavitelre irányuló eljárásban részt vevő feleket megfosztja a hatékony bírói jogvédelemtől.

- 36 Ezenkívül mivel a 2022. évi törvény hatálybalépésének időpontja csak néhány nappal előzi meg a 2201/2003 rendelet alapját képező gyorsasági kötelezettséget megerősítő 2019/1111 rendelet alkalmazásának időpontját, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a polgári perrendtartásba e törvény által beiktatott rendelkezések összeegyeztethetők-e a lojális együttműködés elvével.
- 37 Végezetül abban az esetben, ha a Bíróság megerősíti, hogy az említett törvény ellentétes a 2201/2003 rendelettel, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy az uniós jog elsőbbségének elve alapján köteles-e mellőzni az említett törvény alkalmazását.
- 38 E körülmények között a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ellentétes-e a [2201/2003 rendelet] 11. cikkének (3) bekezdésével, valamint a [2019/1111 rendelet] 22. és 24. cikkével, 27. cikkének (6) bekezdésével, és 28. cikkének (1) és (2) bekezdésével – [a Charta] 47. cikkével összefüggésben értelmezve – az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint a szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitelével kapcsolatos, az [1980. évi Hágai Egyezmény] alapján folyamatban lévő ügyekben a szülői felügyelet vagy gyámság alatt álló személy visszavitele tárgyában hozott végzés végrehajtását jogszabály erejénél fogva felfüggesztik, ha a [legfőbb ügyész], a [gyermekügyi ombudsman] vagy a[z] [ombudsman] a Sąd Apelacyjny w Warszawie-hoz (varsói fellebbviteli bíróság) erre vonatkozó kérelmet nyújt be ezen végzés jogerőre emelkedésének napjától számított legfeljebb két héten belül?”

A sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás alkalmazása iránti kérelemről

- 39 A kérdést előterjesztő bíróság kérte a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek a Bíróság eljárási szabályzatának 107. cikke szerinti sürgősségi eljárásban történő elbírálását.
- 40 Kérelmének alátámasztása érdekében e bíróság a kiskorú gyermekek mindenkifelett álló érdekével kapcsolatos indokokra hivatkozott. Konkrétan álláspontja szerint fennáll annak a veszélye, hogy a szülő-gyermek kapcsolat, valamint e gyermekek jólléte helyrehozhatatlan kárt szenved az említett gyermekeknek az apjuktól való távolléte miatt, amely helyzetet meghosszabbít az, hogy a gyermekjogi ombudsman és a főügyész élt a rendelkezésükre álló azon lehetőséggel, hogy elérjék az Írországba való visszavitelt elrendelő határozat végrehajtásának felfüggesztését.
- 41 Először is meg kell állapítani, hogy a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem többek között a 2201/2003 rendelet rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozik, amely rendeletet többek között az EK 61. cikk c) pontja (jelenleg EUMSZ 67. cikk) alapján fogadtak el, valamint a 2019/1111 rendelet rendelkezéseinek az értelmezésére, amely rendelet elfogadására pedig az EUMSZ 81. cikk (3) bekezdése alapján került sor. E jogi aktusok tehát az EUM-Szerződés harmadik részének a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozó V. címe alá tartoznak. Következésképpen a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás tárgya lehet.

- 42 Másodszor, ami a sürgősségre vonatkozó feltételt illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a kiskorú gyermekek több mint egy éve el vannak választva az apjuktól, és e helyzet elhúzódása súlyosan károsíthatja a gyermekek és apjuk jövőbeli kapcsolatát.
- 43 E körülmények között a Bíróság harmadik tanácsa az előadó bíró javaslatára, a főtanácsnok meghallgatását követően 2022. október 26-án úgy határozott, hogy helyt ad a kérdést előterjesztő bíróság azon kérelmének, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálják el.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 44 A főügyész, és lényegében M. C. vitatja az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát.
- 45 Először is a főügyész álláspontja szerint a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés hipotetikus, és az alapügy megoldásához nem szükséges. Ez utóbbit ugyanis már jogerősen elbírálták, és e bíróság semmilyen hatáskörrel nem rendelkezik az első és másodfokon hozott, visszavitelt elrendelő jogerős végzések végrehajtásának felfüggesztését illetően, mivel e felfüggesztés a jogszabály erejénél fogva történik.
- 46 Másodszor a főügyész azzal érvel, hogy e kérdés elfogadhatatlan, mivel az említett bíróság a 2019/1111 rendelet értelmezését kéri, a jelen ügyre azonban e rendelet időbeli hatálya nem terjed ki.
- 47 Először is emlékeztetni kell arra, hogy kizárólag az alapügyben eljáró és határozathozatalra hivatott nemzeti bíróság hatáskörébe tartozik annak megítélése, hogy – tekintettel az ügy különleges jellemzőire – a Bíróságnak feltett kérdései szükségesek és relevánsak-e. Következésképpen, amennyiben a feltett kérdések az uniós jog értelmezésére vonatkoznak, a Bíróság – főszabály szerint – köteles határozatot hozni (2022. november 24-i Varhoven administrativen sad [A megtámadott rendelkezés megsemmisítése] ítélet, C-289/21, EU:C:2022:920, 24. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 48 Így a Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróság által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (2022. november 24-i Varhoven administrativen sad [A megtámadott rendelkezés megsemmisítése] ítélet, C-289/21, EU:C:2022:920, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 Ezenfelül emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk második bekezdése értelmében vett „ítélete meghozatalához” kifejezés magában foglalja a kérdést előterjesztő bíróság ítéletéhez vezető eljárás egészét. E kifejezést tágan kell értelmezni annak elkerülése érdekében, hogy számos eljárási kérdést elfogadhatatlannak tekintsenek, és azok ne képezhessék tárgyát a Bíróság által történő értelmezésnek, és hogy a Bíróság ne rendelkezessen hatáskörrel minden olyan uniós jogi eljárási rendelkezés értelmezésére, amelyet a kérdést előterjesztő bíróság köteles alkalmazni (2019. november 21-i Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden ítélet, C-678/18, EU:C:2019:998, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 50 E tekintetben először is az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és a felek által a tárgyaláson előterjesztett észrevételekből az tűnik ki, hogy egyrészt T. C. kérelmet nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz a 2022. szeptember 21-i, azon végzés végrehajtása iránt, amellyel e bíróság elrendelte a kiskorú gyermekek Írországba való visszavitelét. Másrészt a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}e értelmében az említett bíróság köteles helyt adni a főügyész és a gyermekjogi ombudsman által benyújtott, e végrehajtás felfüggesztésére irányuló kérelmeknek.
- 51 E körülmények között, amint arra a főtanácsnok az indítványának a 46. pontjában rámutat, úgy tűnik, hogy a kérdést előterjesztő bírósághoz ellentétes célú kérelmeket nyújtott be egyrésztől T. C., másrésztől pedig a főügyész és a gyermekjogi ombudsman. E kérelmek azt tükrözik, hogy e felek között „jogvita” áll fenn, amely a visszavitelt elrendelő, 2022. szeptember 21-i végzés végrehajtására vonatkozik, és amellyel kapcsolatban e bíróságnak az említett kérelmek keretében az EUMSZ 267. cikk második bekezdése értelmében ítéletet kell hoznia.
- 52 Másodszor, ami a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés és az alapügy tényállása vagy tárgya közötti kapcsolatot illeti, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból egyértelműen kitűnik, hogy e kérdésnek az a célja, hogy lehetővé tegye e bíróság számára annak meghatározását, hogy a 2201/2003 rendelet és a 2019/1111 rendelet rendelkezéseit úgy kell-e értelmezni, hogy azokkal ellentétes a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}e, és adott esetben mellőzni kell-e ezen cikk alkalmazását. Az említett bíróság ezzel kellőképpen bizonyítja, hogy a Bíróság által az említett kérdésre adandó válasza az EUMSZ 267. cikk második bekezdése értelmében „szükség van” ahhoz, hogy határozni tudjon a szóban forgó, visszavitelt elrendelő határozat végrehajtásának esetleges felfüggesztéséről.
- 53 Másodszor, a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát nem vonhatja kétségbe a főügyész arra alapított érve, hogy a 2019/1111 rendelet időbeli hatálya a jelen ügyre nem terjed ki. Ha ugyanis nem tűnik nyilvánvalóan úgy, hogy az uniós jogi aktus értelmezése semmilyen módon nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, az e jogi aktusnak az alapügyben való alkalmazhatatlanságára alapított kifogás nem az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát érinti, hanem az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések érdemére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2006. július 13-i Manfredi és társai ítélet, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 30. pont; 2019. december 19-i Dobersberger ítélet, C-16/18, EU:C:2019:1110, 21. pont).
- 54 E körülményekre tekintettel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 55 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy bár a feltett kérdés mind a 2201/2003 rendelet, mind pedig a 2019/1111 rendelet rendelkezéseinek értelmezésére vonatkozik, időbeli hatályuk alapján e rendeletek közül kizárólag az első alkalmazandó az alapeljárásra. A 2019/1111 rendelet 100. cikkének (2) bekezdéséből ugyanis az következik, hogy a 2019/1111 rendelet hatálybalépését követően továbbra is a 2201/2003 rendeletet kell alkalmazni a 2022. augusztus 1-je előtt indított eljárásokra. A jelen ügyben, amint az a jelen ítélet 25. pontjában megállapításra került, T. C. 2021. november 18-án nyújtotta be keresetét a Sąd Okręgowy we Wrocławiuhoz (wrocławiai regionális bíróság).

- 56 E tekintetben, bár T. C. a visszavitelt elrendelő, 2022. szeptember 21-i végzés végrehajtására irányuló kérelmét 2022. augusztus 1-je után nyújtotta be, a Bíróság rendelkezésére álló információkból kitűnik, hogy e kérelem nem önálló eljárást, hanem a visszavitelre irányuló eljárás egy szakaszát eredményezi, a visszavitelre irányuló eljárás pedig a T. C. által 2021. november 18-án benyújtott, a gyermekei Írországba való visszavitelének az elrendelésére irányuló kereseten alapul.
- 57 E körülmények között meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság a kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2201/2003 rendelet 11. cikkének (3) bekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely bíróságnak nem minősülő hatóságok számára lehetővé teszi, hogy elérjék az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján meghozott visszaviteli határozat végrehajtásának a legalább két hónapos időtartamra történő automatikus felfüggesztését anélkül, hogy a felfüggesztés iránti kérelmüket indokolniuk kellene.
- 58 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy annak a bíróságnak, amelyhez gyermek visszavitele iránti kérelmet nyújtanak be, a lehető leggyorsabban kell eljárnia a kérelemmel kapcsolatban, igénybe véve a nemzeti jogában rendelkezésre álló leggyorsabb eljárásokat. E bíróság – amennyiben rendkívüli körülmények nem gátolják meg – a kérelem benyújtását követően legkésőbb hat héten belül határozatot hoz.
- 59 Először is az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak szövegét, hanem a kontextusát, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2022. október 28-i Generalstaatsanwaltschaft München [Kiadatás és *ne bis in idem*] ítélet, C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, 67. pont).
- 60 Mindenekelőtt a 2201/2003 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének szövegéből, és különösen a „lehető leggyorsabban” és „leggyorsabb” kifejezések használatából az következik, hogy amennyiben valamely gyermeket jogellenesen elvittek egy olyan tagállamba, amely nem ugyanaz a tagállam, mint amelyben a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitelét megelőzően szokásosan tartózkodott, vagy őt jogellenesen visszatartották egy olyan tagállamban, amely nem ugyanaz a tagállam, mint amelyben közvetlenül a jogellenes visszatartását megelőzően szokásosan tartózkodott, a tagállamok hatáskörrel rendelkező bíróságainak különlegesen rövid és szigorú határidőn belül határozatot kell elfogadniuk, amely elrendeli az érintett gyermek visszavitelét. Az ilyen határozatot főszabály szerint legkésőbb az e bíróságokhoz fordulást követő hat héten belül kell elfogadni, a nemzeti jogban előírt leggyorsabb eljárások igénybevételével. Az e szabálytól való eltérés csak „rendkívüli körülmények” fennállása esetén lehetséges.
- 61 Ezt az értelmezést támasztja alá továbbá az a kontextus, amelybe a 2201/2003 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése illeszkedik, és különösen ezt támasztják alá az 1980. évi Hágai Egyezmény releváns rendelkezései.
- 62 A 2201/2003 rendelet ugyanis többek között 11. cikkében kiegészíti és pontosítja az 1980. évi Hágai Egyezménynek a jogellenesen elvitt gyermekek visszavitelére irányuló eljárásra vonatkozó szabályait. Így ezen egyezmény 8–11. cikke és e rendelet 11. cikke elválaszthatatlan normatív egységet alkot, amely az Unión belül jogellenesen elvitt gyermekek visszavitelére vonatkozó eljárásokra alkalmazandó (lásd ebben az értelemben: 2014. október 14-i 1/13 [Harmadik államoknak a Hágai Egyezményhez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2303, 77. és 78. pont).

- 63 Az említett rendelet és az említett egyezmény rendelkezései közötti átfedés és a közöttük lévő szoros kapcsolat miatt ez utóbbi rendelkezései tehát hatással lehetnek ugyanezen rendelet szabályainak értelmére, hatályára és hatékony érvényesülésére (lásd ebben az értelemben: 2014. október 14-i 1/13 [Harmadik államoknak a Hágai Egyezményhez történő csatlakozása] vélemény, EU:C:2014:2303, 85. pont).
- 64 Így először is az 1980. évi Hágai Egyezmény preambuluma és 1. cikkének a) pontja szerint az egyezmény célja az érintett gyermeknek a szokásos tartózkodási helyére való haladéktalan visszavitele. Másodszor, ezen egyezmény 2. cikkének második mondata arra kötelezi a szerződő államok hatóságait, hogy a visszavitel iránti kérelem elbírálása érdekében sürgősségi eljárásukat alkalmazzák. Harmadszor, az említett egyezmény 11. cikkének első bekezdése szerint a szerződő államok igazságügyi vagy államigazgatási szervei késedelem nélkül járnak el a gyermekek visszavitelével kapcsolatos eljárásokban. Negyedszer, ugyanezen egyezmény 13. cikke kimerítően meghatározza azokat az eseteket, amikor a megkeresett szerződő állam igazságügyi hatósága nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét. Konkrétan az 1980. évi Hágai Egyezmény 13. cikke első bekezdésének b) pontja szerint e hatóság nem köteles elrendelni a gyermek visszavitelét, ha a gyermek visszavitelét ellenző személy, intézmény vagy más szerv bizonyítja, hogy a gyermeket visszavitele testi vagy lelki károsodásnak tenné ki, vagy bármi más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené számára.
- 65 E rendelkezések összességéből kitűnik, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény szerint egyrészt, ha a gyermeket a szokásos tartózkodási helyéről jogellenesen elvitték, a visszavitelét a nemzeti jogban előírt sürgősségi eljárások alkalmazásával haladéktalanul el kell rendelni. Másrészt e visszavitel elrendelését csak rendkívüli körülmények – többek között az említett gyermekre nézve fennálló súlyos veszély – esetén lehet mellőzni.
- 66 Végezetül a 2201/2003 rendeletnek, és különösen 11. cikke (3) bekezdésének célkitűzései szintén megerősítik a jelen ítélet 60. és 65. pontjában szereplő megállapításokat.
- 67 Így először is emlékeztetni kell arra, hogy a 2201/2003 rendelet abból az elgondolásból indul ki, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekének kell elsőbbséget élveznie. Az említett rendelet különösen arra törekszik, hogy a gyermekeknek a tagállamok közötti jogellenes elvitelétől visszatartson, és arra, hogy a jogellenes elvitel esetén a gyermekek visszavitelét haladéktalanul elérjék (lásd ebben az értelemben: 2008. július 11-i Rinau ítélet, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 51. és 52. pont).
- 68 Másodszor, amint az a 2201/2003 rendelet (17) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni. Ezenkívül azon tagállam bíróságainak, amelybe a gyermeket jogellenesen elvitték, vagy amelyben visszatartották, kizárólag pontosan meghatározott, kellően indokolt esetekben szabad lehetőséget biztosítani arra, hogy a gyermek visszavitelét ellenezzék.
- 69 Harmadszor, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy az említett rendelet 11. cikkének egyik célja a *status quo ante*, vagyis azon helyzet visszaállítása, amely a gyermek jogellenes elvitelét vagy visszatartását megelőzően fennállt (lásd ebben az értelemben: 2017. június 8-i OL ítélet, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 61. pont).

- 70 Negyedszer, a Bíróság már megállapította, hogy a visszavitelre irányuló eljárás a természeténél fogva gyors eljárás, mivel az 1980. évi Hágai Egyezmény preambulumból és a 2201/2003 rendelet (17) preambulumbekzdéséből következően célja a gyermek haladéktalan visszavitele (2017. június 8-i OL ítélet, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, 57. pont).
- 71 A 2201/2003 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének szó szerinti, rendszertani és teleologikus értelmezéséből tehát az következik, hogy e rendelkezés egyrészt arra kötelezi a szokásos tartózkodási helyéről jogellenesen elvitt gyermek visszavitele iránti kérelmet elbíráló bíróságot, hogy e kérelemről főszabály szerint legkésőbb a kérelem benyújtásától számított hat héten belül, a nemzeti jogban előírt leggyorsabb eljárások igénybevételével határozzon. Másrészt a jogellenesen elvitt gyermek visszavitelének az elrendelését csak pontosan meghatározott és kivételes, kellően indokolt esetekben lehet mellőzni.
- 72 Kétségtelen, hogy az e 11. cikk (3) bekezdéséből eredő kötelezettségek a visszavitelt elrendelő határozat elfogadását érintő eljárásra vonatkoznak. Mindazonáltal a főtanácsnok indítványának 59. pontjában foglaltakkal egyetértve meg kell állapítani, hogy a hatékonyságnak és a gyorsaságnak a visszaviteli határozat elfogadására irányadó követelménye a nemzeti hatóságokra az ilyen határozat végrehajtása során is alkalmazandó. Az említett 11. cikk (3) bekezdését ugyanis megfosztják a hatékony érvényesülésétől, ha a nemzeti jog lehetővé teszi a gyermek visszavitelét elrendelő jogerős határozat végrehajtásának felfüggesztését.
- 73 Márpedig a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti anyagi jogi és eljárásjogi jogszabályok alkalmazása nem sértheti a 2201/2003 rendelet hatékony érvényesülését (lásd ebben az értelemben: 2008. július 11-i Rinau ítélet, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 82. pont).
- 74 Meg kell állapítani azt is, hogy azáltal, hogy a gyermeknek a jogellenes elvitelt követően a szokásos tartózkodási helyére való haladéktalan visszavitelét lehetővé tevő határozat lehető legrövidebb időn belül történő elfogadására – és így végrehajtására – vonatkozó kötelezettségeket ír elő, a 2201/2003 rendelet – amint az a (33) preambulumbekzdéséből kitűnik – biztosítja a Chartában előírt alapvető jogok, és különösen a gyermeknek a Charta 24. cikkében foglalt alapvető jogai tiszteletben tartását.
- 75 E tekintetben a Charta 7. cikke elismeri a magán- és a családi élet tiszteletben tartásához való jogot, és azt a 24. cikkének (2) bekezdésében elismert, a gyermek mindenek fölött álló érdekének figyelembevételére vonatkozó kötelezettséggel összefüggésben kell értelmezni. Így figyelembe kell venni a gyermeknek a mindkét szülőjével való rendszeres és személyes kapcsolattartásra vonatkozó, a Charta 24. cikkének (3) bekezdésében kifejezett szükségletét (lásd ebben az értelemben: 2022. november 17-i Belgische Staat [Kiskorú házas menekült] ítélet, C-230/21, EU:C:2022:887, 48. pont).
- 76 Márpedig a Charta 52. cikkének (3) bekezdéséből az következik, hogy amennyiben a Charta olyan jogokat tartalmaz, amelyek megfelelnek az 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményben (kihirdette az 1993. évi XXXI. tv., a továbbiakban: EJE) biztosított jogoknak, akkor e jogok tartalmát és terjedelmét azonosnak kell tekinteni azokéval, amelyek az említett egyezményben szerepelnek. A Charta 53. cikke ehhez hozzáteszi, hogy annak egyetlen rendelkezését sem lehet úgy értelmezni, mint amely az uniós jog alkalmazási körében szűkíti vagy hátrányosan érinti azokat a jogokat, amelyeket különösen az EJE elismer (lásd ebben az értelemben: 2022. december 8-i CJ [Határozat átadás elhalasztásáról büntetőeljárás lefolytatása miatt] ítélet, C-492/22 PPU, EU:C:2022:964, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 77 Ami tehát az EJEE 8. cikkét illeti, amely a Charta 7. cikkének felel meg (lásd ebben az értelemben: 2022. december 8-i Orde van Vlaamse Balies és társai ítélet, C-694/20, EU:C:2022:963, 25. pont), az Emberi Jogok Európai Bírósága megállapította, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján hozott határozatokra vonatkozó ügyekben valamely intézkedés megfelelő jellegét többek között végrehajtásának gyorsasága alapján kell értékelni. Ezek az ügyek sürgős kezelést igényelnek, mivel az időmúlás helyrehozhatatlan következményekkel járhat a gyermekek és a nem velük élő szülő közötti kapcsolatra nézve. Az eljárás késedelme önmagában is lehetővé teheti annak megállapítását, hogy a hatóságok nem tettek eleget az őket az EJEE alapján terhelő pozitív kötelezettségeknek (lásd ebben az értelemben: EJEB, 2015. április 28., Ferrari kontra Románia, EC:ECHR:2015:0428JUD000171410, 49. §).
- 78 Másodszor, a 2201/2003 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének a jelen ítélet előző pontjaiban elfogadott értelmezésére tekintettel kell meghatározni, hogy e rendelkezéssel ellentétes-e a jelen ítélet 57. pontjában leírthoz hasonló nemzeti szabályozás.
- 79 A Bíróság rendelkezésére bocsátott információk szerint e szabályozás értelmében a visszavitt elrendelő határozat végrehajtását legalább két hónapra automatikusan felfüggesztik, ha a feljogosított hatóságok egyike a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) előtt az e határozat jogerőre emelkedésének időpontjától számított kéthetes határidőn belül erre vonatkozó kérelmet nyújt be.
- 80 Ezenkívül, ha e hatóság e kérelem benyújtását követően felülvizsgálati kérelmet terjeszt a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) elé az említett határozattal szemben, e határozat végrehajtásának felfüggesztését az e bíróság előtti felülvizsgálati eljárás befejezéséig automatikusan meghosszabbítják.
- 81 Így először is az említett kérelem benyújtása azzal a hatással jár, hogy legalább két hónapra felfüggeszti a gyermeknek a szokásos tartózkodási helyére történő visszaviteléről szóló határozat végrehajtását, jóllehet e határozat jogerőssé vált. E visszavitt jóval hosszabb ideig is felfüggeszthetik abban az esetben, ha a feljogosított hatóságok úgy döntenek, hogy felülvizsgálati kérelmet nyújtanak be az említett határozattal szemben. Az ilyen kérelem benyújtása a 2201/2003 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének alapjául szolgáló, gyorsaságra vonatkozó követelményekre tekintettel tehát megfoszthatja e rendelkezést hatékony érvényesülésétől, mivel azzal a hatással jár, hogy az ilyen, visszavitt elrendelő határozat végrehajtását automatikusan felfüggeszti. E hatóságok ezenfelül ismét elérhetik a visszavitt elrendelő határozat végrehajtásának a felfüggesztését a polgári perrendtartásnak a 2022. évi törvény által bevezetett 388^{3.} cikk alapján, az e cikk szerinti rendkívüli felülvizsgálati kérelem benyújtásával.
- 82 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a visszavitt elrendelő jogerős határozat végrehajtásának két hónapra történő felfüggesztése önmagában meghaladja azt a határidőt, amelyen belül a 2201/2003 rendelet említett rendelkezése szerint e határozatot el kell fogadni.
- 83 Másodszor a Bíróság rendelkezésére álló információkból kitűnik, hogy a visszavitt elrendelő határozat végrehajtását a feljogosított hatóságok pusztán kérelmére automatikusan felfüggesztik. E hatóságok, amelyek ráadásul nem minősülnek bíróságnak, nem kötelesek megindokolni kérelmüket, és a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) köteles annak helyt adni, anélkül hogy e tekintetben bírósági felülvizsgálatot gyakorolhatna. Úgy tűnik tehát, hogy az alapügy tárgyát képező szabályozás nem alkalmas annak biztosítására, hogy – amint arra a jelen

ítélet 71. pontja emlékeztet – a gyermeknek a szokásos tartózkodási helyére történő visszavitelét csak pontosan meghatározott és kivételes esetekben lehessen felfüggeszteni, és mindenestre nem biztosítja, hogy az ilyen felfüggesztést megfelelően indokolják.

- 84 Ezenfelül az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Charta 47. cikkével ellentétes, ha egy hatóság megakadályozhatja valamely bírósági határozat végrehajtását, mivel a hatékony jogorvoslathoz való, e rendelkezésben előírt jog illuzórikussá válik, ha a tagállami jogrend lehetővé teszi, hogy egy jogerős és kötelező bírósági határozat a félnek hátrányt okozva hatástalan legyen (lásd ebben az értelemben: 2016. június 30-i Toma et Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci ítélet, C-205/15, EU:C:2016:499, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2019. július 29-i Torubarov ítélet, C-556/17, EU:C:2019:626, 72. és 73. pont; 2019. december 19-i Deutsche Umwelthilfe ítélet, C-752/18, EU:C:2019:1114, 36. pont).
- 85 A fenti megfontolásokra tekintettel meg kell állapítani, hogy a jelen ítélet 57. pontjában ismertetetthez hasonló nemzeti jogszabály sértheti a 2201/2003 rendelet 11. cikke (3) bekezdésének hatékony érvényesülését.
- 86 E következtetést nem vonhatja kétségbe a lengyel kormány azon érve, amely szerint lényegében az ilyen szabályozás elengedhetetlen ahhoz, hogy a feljogosított hatóságok felülvizsgálati kérelmet terjeszthessenek a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) elé, és ezáltal elkerülhető legyen, hogy az érintett gyermekek a visszavitelt elrendelő jogerős határozat végrehajtható jellegéből eredő helyrehozhatatlan kárt szenvedjenek abban az esetben, ha e határozatot e bíróságnak meg kell semmisítenie.
- 87 Amint azt ugyanis a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, egyrészt azt megelőzően, hogy a 2022. évi törvény a 388^{1. cikk}et a polgári perrendtartásba beillesztette, e perrendtartás 388. cikke már tartalmazott egy olyan mechanizmust, amely lehetővé tette a Sąd Apelacyjny w Warszawie (varsói fellebbviteli bíróság) számára, hogy – adott esetben valamelyik feljogosított hatóság kérelmére – felfüggeszse a visszavitelt elrendelő jogerős határozat végrehajtását, amennyiben e bíróság úgy vélte, hogy az érintett gyermek a visszavitele esetén a testi vagy lelki károsodás jelentős veszélyének lenne kitéve.
- 88 Másrészt a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy e gyermeknek az ilyen veszéllyel szembeni bírói jogvédelmét főszabály szerint már biztosítja a bírósági fórum előtti jogorvoslati lehetőség fennállása (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 26-i Belastingsdienst kontra Toeslagen [A fellebbezés felfüggesztő hatálya] ítélet, C-175/17, EU:C:2018:776, 34. pont), még akkor is, ha az 1980. évi Hágai Egyezmény 13. cikke első bekezdésének b) pontja szerinti testi vagy lelki károsodás súlyos veszély fennállására hivatkoznak.
- 89 Következésképpen, amint az a főtanácsnok indítványának 82–84. pontjából kitűnik, a 2201/2003 rendelet 11. cikkének a Charta 24. és 47. cikkével összefüggésben értelmezett (3) bekezdéséből nem következik, hogy az uniós jog arra kötelezi a tagállamokat, hogy a visszaviteli határozattal szemben a bírósági eljárás további fokát írják elő, ha e határozatot olyan eljárás keretében fogadták el, amely már kétfokú bírósági eljárást követel meg, és ha ez az eljárás lehetővé teszi az érintett gyermek visszavitele esetén fennálló veszélyek figyelembevételét. E jog *a fortiori* nem teszi lehetővé a tagállamok számára, hogy az ilyen határozattal szemben benyújtott jogorvoslati kérelmeknek automatikus felfüggesztő hatályt biztosítsanak, amivel a 2022. évi törvénnyel módosított polgári perrendtartás 388^{1. cikk}ének (3) bekezdése ellentétesnek tűnik.

- 90 Harmadszor és végezetül, ami a jelen ítélet 85. pontjában szereplő megállapítás következményeit illeti, emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jog elsőbbségének elve értelmében az uniós jogi rendelkezéseket hatáskörének keretei között alkalmazni hivatott nemzeti bíróság köteles e jog követelményeinek teljes érvényesülését biztosítani az előtte folyamatban lévő jogvitában, szükség esetén – saját hatáskörénél fogva – mellőzve minden olyan – akár utólagos – nemzeti szabályozás vagy gyakorlat alkalmazását, amely ellentétes valamely közvetlen hatállyal bíró uniós jogi rendelkezéssel, anélkül hogy előzetesen kérelmeznie kellene e nemzeti szabályozás vagy gyakorlat jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését, vagy azt be kellene várnia (lásd ebben az értelemben: 2022. február 22-i RS [Alkotmánybírósági ítéletek hatása] ítélet, C-430/21, EU:C:2022:99, 53. pont).
- 91 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 288. cikk második bekezdése értelmében a rendelet általános hatállyal bír, és közvetlenül alkalmazandó valamennyi tagállamban. Így – jogi természetéből és az uniós jogforrások rendszerén belül betöltött funkciójából adódóan – alkalmas arra, hogy a magánszemélyeknek olyan jogokat biztosítson, amelyeket a nemzeti bíróságoknak védelemben kell részesíteniük (lásd ebben az értelemben: 2002. szeptember 17-i Muñoz és Superior Fruiticola ítélet (C-253/00, EU:C:2002:497, 27. pont)).
- 92 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a 2201/2003 rendelet 11. cikkének (3) bekezdése világos és pontosan meghatározott eredménykötelezettséget ír elő a tagállamok számára, amelyhez nem kapcsolódik semmilyen feltétel azon gyorsasági követelményt illetően, amely az 1980. évi Hágai Egyezmény értelmében vett visszaviteli határozat meghozatalára irányuló eljárásokra alkalmazandó. Így a kérdést előterjesztő bíróság köteles arra, hogy a hatáskörének keretében biztosítsa az uniós jog e rendelkezésének teljes érvényesülését, szükség esetén mellőzve az említett rendelkezés hatékony érvényesülésének megvalósítását akadályozó nemzeti szabályozás alkalmazását.
- 93 A fenti indokok összességére tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2201/2003 rendelet 11. cikkének (3) bekezdését a Charta 47. cikkével összefüggésben úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely bíróságnak nem minősülő hatóságok számára lehetővé teszi, hogy elérjék az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján meghozott visszaviteli határozat végrehajtásának a legalább két hónapra történő automatikus felfüggesztését anélkül, hogy a felfüggesztés iránti kérelmüket indokolniuk kellene.

A költségekről

- 94 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 11. cikkének (3) bekezdését az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkével összefüggésben

a következőképpen kell értelmezni:

azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely bíróságnak nem minősülő hatóságok számára lehetővé teszi, hogy elérjék a gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. október 25-én kötött egyezmény alapján meghozott visszaviteli határozat végrehajtásának a legalább két hónapra történő automatikus felfüggesztését anélkül, hogy a felfüggesztés iránti kérelmüket indokolniuk kellene.

Aláírások